

OPRACOWANIE FOTOGRAFII

Małgorzata Pankowska-Dowgiąło

FOTOGRAFIE NALEŻĄ DO NAJCZĘŚCIEJ GROMADZONYCH I WYKORZYSTYWANYCH MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH. DZIĘKI WALOROM WIZUALNYM SŁUŻĄ NIE TYLKO BADACZOM, ALE MOGĄ WZBUDZIĆ CIEKAWOŚĆ OSÓB, KTÓRE WCZEŚNIEJ NIE INTERESOWAŁY SIĘ HISTORIĄ.

Atrakcyjne lub rzadkie fotografie przyciągają uwagę i są najlepszą wizytówką organizacji. Mogą być używane na potrzeby wystaw, publikacji, promocji, udostępniane w internecie. Aby ułatwić ich wyszukiwanie i wykorzystanie, należy je jak najbardziej szczegółowo opisać.

Specyfika fotografii wpływa na sposób pracy z nimi. Zwykle zbiory fotograficzne trafiają do archiwów społecznych nieuporządkowane. W większości przypadków brakuje informacji o autorstwie zdjęć, osobach i wydarzeniach ukazanych na fotografiach. Opisy towarzyszące zdjęciom (o ile występują) dają tylko szczątkowe informacje. Przed archiwistą społecznym stoi wówczas trudne zadanie opracowania takiego zbioru.

OPRACOWANIE ZBIORU FOTOGRAFII

Zasadniczo opracowanie zbiorów fotograficznych przebiega tak samo jak opracowanie dokumentów, opisane w poprzednim rozdziale. Warto jednak zwrócić uwagę na kilka kwestii istotnych podczas opracowania fotografii.

I. Fotografie mogą być częścią większych zbiorów składających się z różnych materiałów archiwalnych, np. posiadających jednego twórcę (autora, instytucję) czy dotyczących tego samego tematu. Mogą też być zespoły i zbiory składające się wyłącznie z fotografii. Należy pamiętać, aby nie wydzielać fotografii z zespołów lub zbiorów,

których są naturalną częścią – w takich przypadkach będą opracowywane wraz z innymi materiałami archiwalnymi.

2. Podczas sporządzania opisu technicznego fotografii stosujemy terminologię właściwą dla danego nośnika, np. negatyw, odbitka pozytywowa.

3. Fotografie nie powinny być przechowywane bezpośrednio z dokumentami. Dlatego zaleca się ich fizyczne oddzielenie i przechowywanie w odpowiednich opakowaniach ochronnych, dostosowanych do rodzaju nośnika fotograficznego i jego rozmiaru.

OPRACOWANIE POJEDYNCZYCH FOTOGRAFII

Tak jak każdy materiał archiwalny, fotografie należy poddać analizie zewnętrznej (cechy fizyczne) i wewnętrznej (treść). Dopiero wtedy można sporządzić poprawny opis.

Podczas opracowania należy zwrócić uwagę na następujące elementy fotografii:

- ▶ technika wykonania,
- ▶ pieczętki zakładu fotograficznego, fotografa,
- ▶ wszelkie adnotacje na odwrocie odbitek fotograficznych, na opakowaniach, w albumach, takie jak podpisy, dedykacje,
- ▶ detale, które można zobaczyć na skanie fotografii, takie jak: szyldy, oznakowanie ulic i budynków oraz inne napisy, elementy architektury, wystroju wnętrza, ubioru (w tym umundurowania).

Pojedyncze fotografie, a także zespół lub zbiór, do którego należą, powinny być opisane w bazie danych, najlepiej w profesjonalnym programie przeznaczonym dla archiwów. Jednym z takich programów jest bezpłatny Otwarty System Archiwizacji (OSA) stworzony przez Ośrodek KARTA.

Opracowując pojedyncze fotografie, wykorzystujemy wiedzę zdobytą podczas studiów wstępnych nad danym zbiorem lub zespołem. Pomocne zatem będą informacje pochodzące od twórcy, ofiarodawcy, dokumenty przekazane wraz z fotografiami. Warto wykorzystać także źródła kontekstowe i porównawcze – literaturę przedmiotu, prasę z okresu powstania zdjęć, lokalne kroniki. Często niezbędne są konsultacje z uczestnikami wydarzeń udokumentowanych na fotografiach czy ze specjalistami od danego zagadnienia, np. historykami regionu. Warto także wykorzystać możliwości, jakie daje internet. Dzięki niemu można przeglądać bazy zdjęciowe różnych archiwów, muzeów, bibliotek, portale tematyczne, konsultować poprawność opisów, włączać użytkowników internetu w opracowanie zdjęć.

Opis archiwalny pojedynczej fotografii powinien zawierać następujące informacje: sygnatura, dane merytoryczne (tytuł, twórca, data, miejsce), indeksy – słowa kluczowe oraz dane techniczne, czyli rodzaj nośnika fotograficznego i jego rozmiar.

METRYCZKA – PRZYKŁAD

Sygnatura: PL_1001_0683_0002_010

Tytuł: Studentki Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego na obozie treningowym, ćwiczenia w strzelaniu z fuku.

Twórca: nieznany

Data: 1930

Miejsce: Gostynin

Indeksy: lata 30., II Rzeczpospolita, sport, szkolnictwo wyższe, Centralny Instytut Wychowania Fizycznego

Nośnik: odbitka sepia

Rozmiar: 9x13 cm

Fot. ze zbiorów
Ośrodka KARTA

